



# ELYSESE VELDEN... MUZIKALE GELUKZALIGHEID...

Wharfedale is natuurlijk geen nieuwkomer in het grote luidsprekeraanbod. De fabrikant Wharfedale Wireless Works is als sinds 1932 actief op de audiomarkt. De meeste muzikliefhebbers die al wat langer in de audiowereld rond lopen zijn illustere types als Denton, Linton, Dovedale, Diamond de afgelopen 50 jaar vast wel eens tegengekomen. Uw razende reporter al wat langer.

**E**rgens begin 60er jaren kreeg ik het befaamde boek *Loudspeakers: The Why and How of Good Reproduction* van Wharfedale oprichter G.A. Briggs in handen. Mijn grote droom was een mooie zelfgebouwde kast met daarin één van die mooie dubbelconus luidsprekers van Wharfedale, de Super 8/CS. Alleen, op het cruciale moment waren de centjes op, want ook de treinenhobby moest gefinancierd worden uit mijn baantje als NS treinenschoonmaker. Maar een aantal jaren later kwam ik in mijn studententijd diverse Wharfedale luidsprekers tegen, zoals de Linton. HiFi was ín en Wharfedale was populair vanwege

een heel goede prijs/kwaliteitsverhouding. Later werd het merk enigszins uit de markt verdrongen door fabrikanten als B&W en KEF, maar sinds een aantal jaren, als onderdeel van de IAG groep (o.a. Audiolab, Quad), is Wharfedale weer alive and kicking.

Onder de bezielende leiding van ontwerper Peter Comeau en zijn team is een indrukwekkende reeks luidsprekers in diverse prijsklassen ontstaan, waarvan de hier ter test staande Wharfedale Elysian 2, samen met zijn grote broer, de Elysian 4, de top van het huidige Wharfedale assortiment vormen.



**De Wharfedale Elysian 2, de techniek...**

Sinds lange tijd stond er weer eens een forse luidspreker in onze huiskamer. Tot nu toe beperkte ik om puur fysieke redenen de luidsprekertesten tot monitormodellen. Maar met behulp van een steekwagentje was Theo Wubbolts, agent voor o.a. Wharfedale, erin geslaagd om de dozen naar binnen te tillen. Niet letterlijk, want meer dan 30kg laat zich niet gemakkelijk tillen. Het uitpakken vraagt enige slimheid, maar Theo loopt al wat langer in ons vak mee. Jammer genoeg waren de bijbehorende statieven nog niet leverbaar. Geen nood we konden ons behelpen met een Wharfedale

luidspreker van een vroegere generatie als statief.

De exemplaren, uitgevoerd in hoogglans zwart, waren voor de diverse bezoekers van Huize Oling – niet meer dan één tegelijk – een niet te overzien visueel element. Natuurlijk vond men ze groot, maar de afwerking maakte veel goed, helemaal toen er wat muziek geklonken had.

De min of meer druppelvormige kast meet zo'n 70 cm hoog (inclusief de plint) bij 33,4 cm breed en 46,2 cm diep inclusief de connectoren. Voorwaar, het begrip boekenkast-luidspreker in de folder nemen we gemakshalve maar met een forse korrel zuiveringszout. Zeker als de Elysian 2 op zijn statief wordt geplaatst – en dat zou ik standaard willen adviseren – komt daar nog eens 40 cm in de hoogte bij. De luidspreker weegt 30 kg en dat is niet alleen te danken aan de mooie chassis maar vooral aan de zware, goed gedempte kast met diverse interne schoringen.

De gebruikte chassis – uit een Europese keuken – behoren tot de beste die op dit moment beschikbaar zijn. De hogetonenweergave komt voor rekening van een relatief grote AMT tweeter, 27 x 90 mm, waarbij de akoestische informatie op een veel slimmere en efficiëntere manier aan de lucht worden overgebracht dan bij een traditionele bolconus vorm.



De AMT (Air Motion Transformer) is een radicaal andere manier van luchtverplaatsing. Een groot, geplooid, lichtgewicht membraan wordt over het oppervlak gedreven door rijen strategisch geplaatste metalen strips die in een sterk magnetisch veld zijn ondergedompeld. Onder invloed van de muzikale aandrijving krimpen en zetten de plooiën in het diafragma uit, waardoor de lucht ertussen wordt geperst en de gewenste golfvorm ontstaat. Dit is niet alleen een efficiënte manier om lucht te verplaatsen, maar ook een zeer nauwkeurige methode, omdat het diafragma te allen tijde nauwlettend in de gaten wordt gehouden door het motorsysteem. Bovendien is de AMT een snelheids-, in plaats van druk-transducer, die in staat is om sprankelend snelle transiënten en dynamiek te produceren.

zijn boek Luidsprekertechniek heeft vastgelegd. Als eerste kwam het oplossend vermogen aan de orde. Is de luidspreker in staat om een complex muzieksignaal weer te geven zonder verlies van informatie of ongewenste toevoegingen? We hebben daarvoor een nieuwe opname van Schubert's Arpeggione Sonate gebruikt, waarbij het werk op een nagebouwde Arpeggione – een soort strijkgitaar – wordt gespeeld (Naxos 24bit/96kHz). De Elysian 2 liet erg goed de eigenschappen van dat vergeten instrument horen ook in relatie tot de gebruikte fortepiano. De ruimtelijke afbeelding was meer dan voortreffelijk. Wel hebben we op basis van deze opname gezamenlijk kunnen vaststellen waarom het verder niks geworden is met de Arpeggione, want een cello of altviool heeft duidelijk meer muzikale impact. Het volgende aspect was klankvolume. Is de luidspreker in staat om instrumenten, ensembles in de juiste verhoudingen weer te geven. Voorbeelden: de nieuwslezer krijgt een enorme buikresonantie of een baritonsaxofoon wordt een heel mager sopraantje. We hebben daarvoor een opname van gitarist Lee

De weergave van de middentonen komt voor rekening van een 15 cm luidsprekerchassis met een conus van een heel speciaal licht en stijf glasfiber materiaal. De basweergever van 22 cm gebruikt hetzelfde conusmateriaal. Het zeer zorgvuldig ontworpen – meten en luisteren – scheidingsfilter heeft zijn kantelpunten op 360Hz en 2,9kHz. De aansluitingen, die biwiring en biamping mogelijk maken, zijn van uitstekende kwaliteit. Bijgeleverd zijn hoogwaardige linkjes die de verbinding vormen tussen de laag en de mid/hogsectie van het scheidingsfilter.

De lagetonen eenheid wordt via een heel slimme manier aan de onderzijde van de kast via de openingen in de plint aan de luisterruimte gekoppeld, waardoor het eventueel boller klinken van de lagetonen vanwege een slecht afgestemde basreflexpoort wordt vermeden. Hoewel de Wharfedale Elysian 2 een nominale 4 Ohms impedantie laat zien, is die niet heel complex. Een goedgebouwde versterker die zijn vermogen verdubbelt bij halvering van de lastimpedantie – 2x 50 watt in 8 Ohm, 2x 100 watt in 4 Ohm als voorbeeld – zal geen moeite hebben met deze luidsprekers. Te meer omdat de gevoeligheid van ongeveer 1Watt voor een akoestische output van 90dB behoorlijk hoog is.

### Luisteren en Leven met de Wharfedale Elysian 2

Het was in het begin wat schuiven om een optimale plaatsing te bereiken. Onze woonruimte meet zo'n 55 m2 en is redelijk gedempt. De Elysian's staan ruim 2 meter van elkaar, iets meer dan 70 cm ten opzichte van de achterwand en zijn enigszins naar binnen gedraaid. Ze worden aangedreven door elektronica van SOTM, Audiolab en Quad met bekabeling van Van den Hul en Chord.

Onze luistersessies zijn in eerste instantie gericht op het krijgen van een compleet beeld van de weergavekwaliteiten van de te testen luidspreker. Dat doen we aan de hand van de criteria die muziek- en audioproductent Jörg Jecklin ooit in



Ritenour en zijn gitaarvrienden en wel het album – 6 String Theory – gebruikt. Deze opname is een mooi amalgaam van funk, rock, blues en countryachtige gitaarklanken met basondersteuning en af en toe een southern comfort song. De verhoudingen tussen de stemmen inclusief de bassdrum worden mooi in balans weergegeven. Er vindt geen accentuering van het laag plaats, maar de drive van de 22 cm laageneheid werkte aanstekelijk op onze voeten. Je zou kunnen zeggen: de kwaliteiten van een hoogwaardige monitor met de aanvulling van een goed gedefinieerd laagtonen fundament. Maar vooral ook om in een wat grotere luisterruimte muziekplezier te bieden zonder op papa's stereostoel te moeten gaan zitten.

Vanwege de mooie AMT hogetoneneenheid waren we natuurlijk heel benieuwd naar de impulsweegave. We hebben daarvoor een tweetal magnifieke Japanse producties op het label UnaMas voor achter de hand en wel Forest van de pianist Arimasa Yuki en Everything for Drums van de slagwerker Hiroshi Fukamizu.

De vleugel van Yuki wordt haarscherp weergegeven door de gebruikte closemike techniek. Zonder overigens ook maar een moment tot irritatie te leiden. Bij de slagwerkopname was de stofuitdrukking van de gebruikte trommels, bekkens en brushes heel goed te volgen, bijna elektrostaat-achtig. De overgangen tussen laag/midden en hoog waren ook bij nearfield luisteren – stoeltje op 2 meter afstand – niet waarneembaar. Een compliment voor Peter Comeau en zijn team.



#### Voor wie is deze Wharfedale Elysian 2 interessant?

Welnu, voor een behoorlijk grote groep muzikkliefhebbers die in deze barre tijden op zoek is naar “nieuw geluid” en niet bang is voor een wat groter formaat luidspreker, want de nu toch wel erg bejaarde IMF's waren ook niet van die kleintjes. Met bestaande, wat oudere elektronica is het in combinatie met de Elysian 2 best wel plezierig en smaakvol muzikaal “kersen eten”. Maar een hoogwaardige bron en versterkercombinatie kan toch nog een paar puntjes op de i zetten. Kortom, op zoek naar een dealer die bereid is de speakers te demonstreren aangevuld met een luistersessie in eigen huis.

Recensie Wharfedale Elysian 2 luidspreker

fabrikant: IAG / [www.wharfedale.eu](http://www.wharfedale.eu)

distributeur: Mika Distribution

prijs: €4.999 per paar. Statieven: €499 per paar  
leverbaar in hooglans White, Black en Walnut